

ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΑΣΚΕΨΗ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ
“Θρησκευτικός και πολιτιστικός πλουραλισμός
και ειρηνική συνύπαρξη στη Μέση Ανατολή”
18-20 Οκτωβρίου 2015

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ – ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Υπό του Αρχιεπισκόπου Τιράνων, Δυρραχίου και πάσης Αλβανίας

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

{Προσφωνήσεις}

Η ενσυνείδητη αποδοχή του θρησκευτικού και πολιτιστικού πλουραλισμού και η ειρηνική συνύπαρξη των διαφόρων κοινοτήτων μπορούν να προέλθουν από δυο αντίθετες αφετηρίες. Είτε από την αδιαφορία για τη θρησκευτική πίστη είτε από τη συνειδητή βίωση της ουσίας της θρησκείας. Αντιστρόφως, η θρησκευτική μισαλλοδοξία ανάμεσα σε συνυπάρχουσες θρησκευτικές κοινότητες και πολιτιστικές παραδόσεις είναι δυνατόν να αναπτυχθεί α) από σπέρματα θρησκευτικού τύπου, π.χ. από έναν ακραίο φανατισμό β) από μη θρησκευτικές ρίζες π.χ. παράγοντες πολιτικούς, εθνικιστικούς, που χρησιμοποιούν τη θρησκεία για άλλες επιδιώξεις. Όλες αυτές οι ρίζες εξακολουθούν να είναι ισχυρές στην περιοχή της Μέσης Ανατολής.

Πάντως, ο ανθρώπινος πόθος για παγκόσμια ειρήνη παραμένει εναγώνιος. Κάθε λοιπόν προσπάθεια για μελέτη και αντιμετώπιση του πολυσύνθετου αυτού προβλήματος αποτελεί πολύτιμη προσφορά. Αξίζουν συνεπώς ολόψυχα συγχαρητήρια στο Υπουργείο Εξωτερικών της Ελληνικής Δημοκρατίας, στον επικεφαλής εξοχώτατο Υπουργό Εξωτερικών Καθηγητή κ. Νικόλαο Κοτζιά και τους εκλεκτούς συνεργάτες του, για την πρωτοβουλία να οργανωθεί το παρόν Διεθνές Συνέδριο. Χαιρετίζουμε με ιδιαίτερη χαρά την έναρξη των εργασιών του και ευχόμεθα πολύκαρπη επιτυχία. Επιτρέψατέ μου εισαγωγικά να επισημάνω εν συντομία τρία σημεία.

1. Προσωπικά πιστεύω ότι η καλλιέργεια μιας υγιούς θρησκευτικής συνειδήσεως αποτελεί το σταθερότερο θεμέλιο της ειρηνικής συνυπάρξεως. Και όχι η θρησκευτική αδιαφορία. Στις μονοθεϊστικές θρησκείες που δεσπόζουν στη Μέση Ανατολή διαπιστώνονται: α) αναζήτηση εσωτερικής ειρήνης· β) η χαλιναγωγή της επιθετικότητας· γ) αρχές ειρηνικής συμβιώσεως· δ) επιδίωξη ειρηνικών σχέσεων με το Θεό· ε) παροτρύνσεις για την διατήρηση της

ειρήνης σε όλη την ανθρωπότητα. Οι χριστιανοί ιδιαίτερα προσβλέπουν σε «Θεό Ειρήνης» και εκζητούν την επέμβαση Του.

Οι υπεύθυνοι μέσα στις θρησκευτικές κοινότητες οφείλουμε να καλλιεργήσουμε μια *ειρηνική θεολογία και ανθρωπολογία*, αντλώντας από τον πλούτο των θρησκευτικών μας αρχών και από τις καλύτερες σελίδες των παραδόσεών μας. Ιδιαίτερα καλούμεθα να στηλιτεύσουμε κάθε μορφή βίας. Τονίζοντας το χρέος παντός ανθρώπου να σέβεται τη θρησκευτική ελευθερία των συνανθρώπων του. *Η βία εν ονόματι της θρησκείας βιάζει την ουσία της θρησκείας*. Και κάθε έγκλημα στο όνομα της θρησκείας είναι έγκλημα κατά της ίδιας της θρησκείας. Κανείς δεν έχει το δικαίωμα να χρησιμοποιεί το λάδι της θρησκείας, για να δυναμώνει τη φωτιά των συγκρούσεων. Η θρησκεία είναι θείο δώρο, που γαληνεύει τις καρδιές, θεραπεύει τις πληγές και φέρνει πλησιέστερα άτομα και λαούς.

2. Η ειρήνη συνδέεται άμεσα με τη δικαιοσύνη. Ένας άδικος κόσμος δεν μπορεί να είναι ειρηνικός. Σαφής κανόνας στην Παλαιά Διαθήκη είναι: “ποιεῖν δίκαια καὶ ἀληθεύειν ἄρεστὰ παρὰ Θεῷ μᾶλλον ἢ θυσιῶν αἶμα.”(Παρ. 21,3) Στον αιώνα μας, η ειρήνη και η δικαιοσύνη έχουν προσλάβει ένα ακόμα συνώνυμο: ανάπτυξη. Η φτώχεια παραμένει ο χειρότερος τύπος βίας. Όταν οι άνθρωποι στερούνται των στοιχειωδών μέσων για την επιβίωσή τους, δεν είναι παράξενο να στρέφονται προς άλλες κατευθύνσεις και να υιοθετούν ακραίες θρησκευτικές αντιλήψεις για την επίτευξη μιας δίκαιης κοινωνίας.

Προφανώς, υπάρχει μια γενικότερη ευθύνη των μεγάλων δυνάμεων για τις κρίσεις της Μέσης Ανατολής. Αποφάσεις για βίαιες αλλαγές ηγεσιών και καθεστώτων, προμήθεια οπλισμού, απάθεια στις παράπλευρες απώλειες, με θύματα εκατομμυρίων αθώων και τεράστια κύματα προσφύγων, μόλυνση του περιβάλλοντος και καταστροφή σπάνιων μνημείων του πολιτισμού. Καιρός πλέον όλοι οι υπεύθυνοι να αποτινάξουν τον λήθαργο και να δράσουν επείγοντος και αποτελεσματικά, για την κατάπαυση της τρομερής αιματοχυσίας.

Η ειρήνη και η ασφάλεια θα εδραιωθούν με τη φροντίδα για κοινωνική δικαιοσύνη και ανάπτυξη των φτωχότερων κοινωνιών του πλανήτη. Θα είναι τραγικά πολιτικό λάθος, λόγω αμελείας ή υπεροψίας, να αφήνουμε να εξελιχθεί ένα νέο πολύμορφο προλεταριάτο, το οποίο θα καταχρασθεί την πνευματική “ατομική ενέργεια” μιας θρησκευτικής παραδόσεως.

3. Τελικά, το αντίθετο της ειρήνης δεν είναι ακριβώς ο πόλεμος, αλλά ο εγωκεντρισμός. Ο ατομικός, ο συλλογικός, ο εθνικός, ο φυλετικός.

Αυτός επιστρατεύει τις ποικίλες μορφές βίας, που φονεύουν με διάφορους τρόπους την ειρηνική συμβίωση. Αυτός είναι ο εμπνευστής και τροφοδότης των μεγάλων ή μικρότερων συγκρούσεων και αυτός αδιάκοπα ανανεώνει το μίσος.

Το αντίδοτο στον εγωκεντρισμό δεν είναι οι γενικόλογες συμβουλές ούτε οι ποικίλοι νόμοι και οι κρατικοί μηχανισμοί καταστολής· αλλά η ενδυνάμωση της αγάπης μέσα στην κοινωνία. Μιας πολυδιάστατης έμπρακτης αγάπης που δεν περιορίζεται από σύνορα, προκαταλήψεις, ή κάθε είδους διακρίσεις. Εδώ βρίσκεται και η τεράστια δυνατότητα και συμβολή μιας υγιούς θρησκευτικής συνειδήσεως. Αυτή, ακόμα και σε συνθήκες μακροχρόνιων συγκρούσεων, χαρίζει τη δύναμη της συγχωρητικότητας και της συμφιλίωσης. *Η δύναμη της αγάπης, τελικά, είναι εκείνη που μπορεί να νικήσει την αγάπη της δύναμης*, η οποία διαρκώς καταστρέφει την ειρήνη. Αστείρευτη πηγή αγάπης παραμένει η αλήθεια, την οποία με τον πιο λιτό και συγκλονιστικό τρόπο διατύπωσε ο ευαγγελιστής Ιωάννης: «Ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστὶ, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ ἐν τῷ Θεῷ μένει καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ.»(Α Ιω. 4: 16).

Εύχομαι ολόψυχα, μέσα από τις εισηγήσεις, τις συζητήσεις και τον γενικότερο προβληματισμό της διασκέψεως μας, να αντλήσουμε πολύτιμο υλικό για μια πληρέστερη εμβάθυνση στο κρίσιμο θέμα που μας απασχολεί. Και να συνεχίσουμε με περισσότερο ενθουσιασμό να είμαστε εργάτες ειρήνης, με τη βεβαιότητα ότι ο αδιάκοπος αγώνας για την ειρήνη, τη δικαιοσύνη και την αλληλεγγύη είναι ό,τι πιο ουσιαστικό και πολύτιμο μπορεί κανείς να προσφέρει για την επιβίωση και την πολιτιστική ανάπτυξη της Μέσης Ανατολής.